

(Inter)nationale samenwerking

Samenwerking in Nederland

Anno In de Stichting Actueel Verleden (merknaam Anno) werken de KB, het Nationaal Archief, het Letterkundig Museum, het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie, het Centraal Bureau voor Genealogie en het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid samen. Anno wil het historisch besef in Nederland vergroten vanuit de gedachte dat kennis van het verleden een beter begrip van het heden bevordert. Jaarlijks organiseert Anno de Week van de Geschiedenis, de Landelijke Archievendag en de Nacht van de Geschiedenis. Hieraan draagt de KB actief bij; daarnaast participeert zij in het bestuur en is zij voorzitter van de Raad van Partners.

BGW In het project Bibliotheekvoorziening Geesteswetenschappen heeft de KB vanaf 1998 met zes universiteitsbibliotheken samengewerkt om de verschraving van de collecties op het gebied van de geesteswetenschappen tegen te gaan. Nadat de projectmatige financiële ondersteuning door NWO in 2006 beëindigd was, hebben de deelnemers volgens afspraak nog twee jaar de eigen inspanningen op een extra hoog peil gehouden. Ultimo 2008 is dit project afgerond.

Blue Shield De KB vertegenwoordigt binnen het bestuur van de cultuurbeschermingsorganisatie Blue Shield Nederland de IFLA-koepel. De KB draagt zorg voor het hosten van de website en stelt vergaderfaciliteiten beschikbaar.

Boekenoverleg De Koninklijke Vereniging van het Boekenvak (KVB) heeft het Boekenoverleg opgericht om de relatie tussen het commerciële deel van het vak en de gesubsidieerde instellingen vorm te geven. Het Boekenoverleg komt minimaal tweemaal per jaar bijeen onder voorzitterschap van mr. drs. L.C. Brinkman.

FOBID De KB speelt een actieve rol in de Federatie van Organisaties in het Bibliotheek-, Informatie-, en Documentatiewezen. Zij is vertegenwoordigd in het bestuur, de Juridische Commissie, de Commissie Ontsluiting en de Nederlandse IFLA-Commissie.

GI De KB is vertegenwoordigd in het op 19 juni 2008 opgerichte Consortium Gemeenschappelijke Informatie-Infrastructuur (GI). De oprichting van het Consortium is het gevolg van het overgaan in 2007 van de laatste aandelen van OCLC/PICA van Stichting Pica naar OCLC. De overeenkomst is aangegaan tussen UKB en de Stichting WSF (samenwerkingsverband van veertien bibliotheken met Wetenschappelijke Steunfunctie). Zij vormen de kernleden van het consortium en zijn vertegenwoordigd in de Stichting Pica.

Voor de uitvoering van de consortiumovereenkomst is een Stuurgroep ingesteld. De Stuurgroep bewaakt de kwaliteit van de gemeenschappelijke informatieinfrastructuur, ziet er op toe dat de infrastructuur werkt in overeenstemming met de gemaakte afspraken en dat de consortiumovereenkomst wordt nageleefd. Daarnaast beslist het Consortium mede over de toekomstige innovatie van de infrastructuur en de budgetprioritering in deze. Aansluiting op en zichtbaarheid in WorldCat van de wereldwijde organisatie OCLC zullen een belangrijk speerpunt zijn. De Stuurgroep Consortium komt in de plaats van de Adviesraad LIIS.

GOO De KB deelt met onder andere UKB en diverse hogeschoolbibliotheken het landelijke systeem voor Gemeenschappelijke Onderwerpsontsluiting (GOO). De KB levert de landelijke coördinator GOO en de secretaris van de stuurgroep GOO en beheert in opdracht van deze stuurgroep de gemeenschappelijke trefwoordenthesaurus (GTT).

Museum Meermann De KB is vertegenwoordigd in de Raad van Toezicht van dit museum. Daarnaast werkte de KB al langere tijd samen met Meermann, vooral op het terrein van boekwetenschap en bijzondere collecties. In 2008 is een verdergaande samenwerkingsovereenkomst gesloten, waarin is bepaald dat er meer activiteiten gezamenlijk zullen worden ontplooid.

Nationale Unesco Commissie De KB is vertegenwoordigd in het werkgroepverband Cultuur, Communicatie en Informatie.

NCDD De KB heeft in samenwerking met DANS (Data Archiving and Networked Services), een KNAW-instituut mede ondersteund door NWO, het initiatief genomen tot de inrichting van de Nationale Coalitie voor Digitale Duurzaamheid (NCDD). De NCDD, waarin tien partners samenwerken (naast de KB, DANS, NWO en KNAW zijn dat SURF, het Nationaal Archief, het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid, het CBS, de Federatie ZTU en het ministerie van Binnenlandse Zaken), is in 2008 ondergebracht in een stichting (<http://www.ncdd.nl>). DEN is geassocieerd lid van de NCDD. De Stichting heeft als belangrijkste doelstelling binnen vijf jaar een stabiele organisatorische en technische infrastructuur te realiseren, die duurzame toegankelijkheid garandeert van digitale gegevens die van cruciaal belang zijn voor wetenschap, cultuur en samenleving.

Het Nederlands Bibliografisch Centrum (NBC) is opgericht om samenwerking op het gebied van de Nederlandse bibliografie te bevorderen. Het is een samenwerkingsverband van bibliotheken, uitgevers en de boekhandel. De KB is als vice-voorzitter vertegenwoordigd in het bestuur en zorgt voor beleidsmatige en secretariële ondersteuning.

Stichting Bibliotheca Philosophica Hermetica – Bibliotheek Ritman De KB is vertegenwoordigd in het bestuur.

Stichting Pica De KB is vertegenwoordigd in het bestuur van de Stichting Pica. Het doel van de Stichting is de bevordering van de wetenschappelijke en openbare informatievoorziening in Nederland, o.a. door het subsidiëren van projecten en activiteiten die de samenwerking tussen bibliotheken stimuleren.

STITCH Een aantal jaren nam de KB, samen met de Vrije Universiteit en het Max Planck Instituut deel aan het STITCH-project: *SemanTic Interoperability To access Cultural Heritage*. STITCH maakt deel uit van het omvangrijke NWO-programma Continuous Access To Cultural Heritage (CATCH), en onderzoekt de betekenisrelaties tussen verschillende trefwoordssystemen, waaronder thesauri. Voor de KB en andere bibliotheken zijn de hierin ontwikkelde technieken van belang om verschillende trefwoordssystemen te kunnen laten samenwerken zonder deze te hoeven ombouwen. Het STITCH-project wordt begin 2009 afgerond.

SURFfoundation (Samenwerkingsorganisatie van het hoger onderwijs en onderzoek op het gebied van netwerkdiensverlening en informatie- en communicatietechnologie). De KB participeert in SURF als lid van het Algemeen Bestuur en adviseur van het Platform ICT en Onderzoek.

Tiele-Stichting De KB faciliteert de inhoudelijke en praktische ondersteuning van het bestuur van de dr. P.A. Tiele-Stichting, de stichting ter bevordering van de wetenschap van het boek en de drukkunst en de daarmee samenhangende technieken.

UKB UKB is het samenwerkingsverband van de dertien Nederlandse universiteitsbibliotheken en de KB. De KB verzorgt de beleidsmatige en secretariële ondersteuning voor het bestuur en een aantal commissies. Ook stelt de KB onderzoekscapaciteit beschikbaar voor benchmarking.

Zeeuwse bibliotheek Sinds 2007 heeft de KB een samenwerkingsovereenkomst met de Zeeuwse bibliotheek. Leden van deze bibliotheek kunnen tegen gereduceerd tarief via de KB-jaarpas gebruik maken van alle KB-faciliteiten. Daarnaast wordt er samengewerkt bij digitaliseringsprojecten en het toegankelijk maken van bijzondere collecties en vindt uitwisseling van personeel plaats.

Internationale samenwerking – Europa

Alliance for Permanent Access to the Records of Science. De KB heeft met de British Library (BL) het initiatief genomen tot oprichting van deze alliantie, die in 2007 formeel van start is gegaan met tien vooraanstaande leden: CERN, European Space Agency, European Science Foundation, Science and Technology Facilities Council, Max Planck Gesellschaft, International Association of STM Publishers, British Library, Koninklijke Bibliotheek, Deutsche Nationalbibliothek en JISC. Ook drie nationale coalities voor digitale duurzaamheid (DPC, NESTOR en de NCDD) doen mee in de Alliantie. Doel is om te komen tot een Europese organisatorische infrastructuur die duurzame toegang biedt tot wetenschappelijke gegevens.

CENL De Conference of European National Librarians (CENL) is het samenwerkingsverband van nationale bibliotheken in Europa. De KB heeft zitting in het bestuur van CENL.

EDLnet Het project EDLnet werd afgesloten in november 2008. In EDL-net werd gewerkt aan de ontwikkeling van een prototype dat moest leiden tot de Europese digitale bibliotheek, genaamd Europeana. Het was de eerste stap in het concretiseren van de visie van Eurocommissaris Viviane Reding om binnen een termijn van vier jaar alle digitale collecties uit de verschillende erfgoedsectoren, zoals (nationale) bibliotheken, archieven en musea in Europa integraal en meertalig toegankelijk te maken. Binnen het project EDLnet, dat werd uitgevoerd in het kader van het eContentPlus-programma van de EU, werden de organisatorische, technische en financiële voorwaarden in kaart gebracht die uiteindelijk moeten leiden tot een operationele dienst. TEL fungeerde daarbij consequent als voorbeeld.

EDLproject Dit project is in september 2006 gestart en is afgerond in februari 2008. Het project had o.m. tot doel de bibliografische catalogi en digitale collecties van de nationale bibliotheken van België, Griekenland, Spanje, Zweden, Luxemburg en Ierland alsmede de EFTA-landen IJsland, Liechtenstein en Noorwegen versneld op te nemen in TEL.

Stichting EDL In november 2007 is de stichting European Digital Library (EDL) opgericht waarin de overkoepelende Europese organisaties voor erfgoed participeren. De stichting begeleidde o.m. de uitvoering van het project EDLnet, nu Europeana; de KB vervult hierbij de rol van projectcoördinator.

Europeana. Op 20 november 2008 werd onder auspiciën van de Europese Commissie in Brussel het prototype van de digitale multimedialbibliotheek Europeana gelanceerd. In deze dienst zal de digitale inhoud van bibliotheken, musea, archieven en audiovisuele collecties van 27 Europese lidstaten worden gepresenteerd. Het doel van Europeana is het vergemakkelijken van het gebruik van de Europese rijkdom aan informatie in een online omgeving van de webgeneratie 2.0. Het zal bouwen op het rijke erfgoed van Europa, waarbij multiculturele en meertalige elementen worden gecombineerd met technologische ontwikkeling en nieuwe bedrijfsmodellen. Het project wordt gefinancierd door de Europese Commissie (eContentPlus-programma) en is gehuisvest in de KB.

IMPACT (Improving Access to Text) De KB is projectleider van dit op 1 januari 2008 gestarte Europese project, dat vier jaar zal duren. In dit project wordt gewerkt aan verschillende innovatieve technieken voor de verbetering van automatische ocr, uiteenlopend van een zelflerende ocr-machine tot de bouw van verfijnde computerlexica. Er zal ook veel aandacht worden besteed aan het delen van kennis en best practices op het gebied van massadigitalisering met instellingen in het veld.

LIBER De KB is actief lid van de Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche (LIBER), de Europese associatie van grote wetenschappelijke bibliotheken. LIBER heeft als doel een functioneel netwerk van onderzoeksbibliotheken in Europa te vormen en dit Europese netwerk te steunen in het beheer en behoud van Europees cultureel erfgoed. Het secretariaat is sinds 2008 in de KB gehuisvest.

Daarnaast heeft de KB een aantal bijzondere samenwerkingsovereenkomsten met bibliotheken in Europa, waaronder de British Library, KB Brussel en de Herzog August Bibliothek Wolfenbüttel.

Michael+ Dit project is medio mei 2008 afgerond. De KB participeerde in dit samenwerkingsverband tussen veertien partners om beschrijvingen van digitale collecties beschikbaar te stellen op centraal Europees en centraal landelijk niveau. De projectorganisatie voor de Nederlandse bijdrage was bij de KB ingericht. Het geheel zal in onderhoud gehouden worden totdat er een beslissing over de toekomst genomen kan worden.

PLANETS De KB is partner in het grote Europese PLANETS-project. PLANETS ontwikkelt instrumenten en keuzemodellen voor de langetermijnbewaring en permanente toegankelijkheid van digitale objecten in bibliotheken en archieven. Binnen dit project, waarin zestien Europese partners samenwerken, treedt de KB op als projectleider van een van de vijf hoofdmodules. Het project kent een doorlooptijd van vier jaar (juni 2006-juni 2010). Het wordt wereldwijd erkend als de belangrijkste impuls voor onderzoek en ontwikkeling met betrekking tot duurzame opslag en toegankelijkheid van digitaal materiaal.

TEL The European Library is op initiatief van de Conference of European National Librarians (CENL) in 2004 door de KB als operationele dienst ontwikkeld. In opdracht van CENL is de KB sindsdien host en uitvoerder van TEL. Inmiddels is TEL uitgegroeid tot een dienst die de Europese nationale bibliotheken ondersteunt bij het integraal vindbaar en doorzoekbaar maken van de eigen digitale en papieren collecties via een centrale portal en bij het gebruikmaken van technische standaarden. Binnen TEL wordt een reeks projecten ontwikkeld en uitgevoerd.

TELplus Dit project in het kader van The European Library loopt binnen het Europese eContentPlus-programma. Het wil onder andere het ocr'en van reeds gescande collecties ten behoeve van een betere doorzoekbaarheid, en het gebruik van Web 2.0-diensten in de *digital library*-omgeving bevorderen. Daarnaast worden binnen dit project de collecties van de nieuwste twee leden van de EU, Bulgarije en Roemenië, aan TEL toegevoegd. Het project loopt tot en met 2009.

Internationale samenwerking - wereldwijd

CDNL Conference of Directors of National Libraries. Als nationale bibliotheek van Nederland participeert de KB op directieniveau in dit mondiale samenwerkingsverband van nationale bibliotheken.

IFLA De KB neemt actief deel in de wereldwijde koepelorganisatie voor bibliotheken, de International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). Het hoofdkwartier van de IFLA is gehuisvest in het KB-gebouw. Daarnaast zijn KB-managers ruim vertegenwoordigd in de verschillende standing committees (National Libraries, Management and Marketing, Preservation and Conservation, Rare Books and Manuscripts).

ICADS (IFLA-CDNL Alliance for Digital Strategies). De KB is partner in ICADS, het samenwerkingsverband van de nationale bibliotheken van Australië, Duitsland, Portugal, Groot-Brittannië, de Verenigde Staten en Nederland, onder de vlag van IFLA en de CDNL.

Doel van de alliantie is het ontwikkelen van strategieën en up to date houden van digitale bibliotheekontwikkelingen bij de nationale bibliotheken. De drie grote thema's daarbij zijn het bouwen van digitale collecties, het beheren daarvan en het bevorderen van toegang tot die digitale collecties.

IIPC International Internet Preservation Consortium. De KB is voor wat betreft haar webarchiveringsactiviteiten lid van de IIPC. Binnen dit consortium vindt wereldwijde afstemming plaats op het gebied van webarchivering en worden nieuwe initiatieven opgezet op dit terrein. Verder worden binnen het kader van de IIPC bestaande tools voor webarchivering doorontwikkeld en nieuwe tools en strategieën opgezet. De KB is hierbij nauw betrokken.

